

no se condene esta opinion (que es mejorlo asumpto) es llano; pues el caso de la Proposition condenada es muy divertido, como consta de lo dicho.

PROPOSICION XLV. CONDENADA.

9 Los libros prohibidos, hasta que se expurguen, pueden retenerse, mientras se busque la diligencia se corrijan.

296 Supongo lo primero, que los libros prohibidos, vnos son de Hereges, y otros de Catolicos; los libros de Hereges, que contienen heregia, ó tratan de Religion, están prohibidos en la Bula de la Cena, con excomunión mayor reservada al Papa, porque inciencen los que leen dichos libros; los retienen; imprimen, ó defienden en manera alguna: los libros de los Catolicos, que están prohibidos, por contener alguna Proposition erronea, ó se echoña en la Fe, ó temeraria, ó opuesta á las buenas costumbres, y también contra los que leen, ó retienen tales libros, ay excomunión impuesta en el indice de los libros prohibidos, regola 10, que dice: *Quod si aliquis libri hereticorum vel infideli, Autoris scripta ob herefim, vel ob falsi dogmatis suspicionem damnata, atque probabilitate legitime, sive baluarum, statim in excommunicationis sententiam incurrit.* Mas bien podria qualquiera Confesor absolver de esa excomunión, que aqui pone el indice, porque á nadie es relevada, como nota Bonacina tom. 3, disp. 1, quaf. 2, punto 4, num. 2, 2.

297 Supongo lo segundo, que la Proposition condenada no habla de los libros de Hereges, que contienen heregia, ó tratan de Religion, porque habla de los libros que se corrigen, ó se expurgan: los libros de Hereges, que contienen heregia, ó tratan de Religion, nunca se expurgan, ni corrigen; ni le permite el que corrigan: Luego no habla de ellos la Proposition condenada, ni ha sido necesario condenar esto, por ser cosa claramente, que libros de Hereges, que contienen heregia, ó tratan de Religion, ni le pueden leer, ni tener; por estar prohibido con tan grave censura en la Bula de la Cena del Señor. Solo de los libros de Autores Catolicos prohibidos, por contener alguna doctrina arrojada, ó contra las buenas costumbres, hablava la Proposition condenada, y decia: que tales libros podian retenerse, entre tanto que la Inquisicion los corrige, y expurga.

298 Digo lo primero: Los libros de los Carolicos prohibidos, por contener alguna cosa contra las buenas costumbres, ó por otra razon, no le pueden retener, guardando á que se expurguen; y el decir lo contrario, es el caso condenado por citandolo, es improbable, y practicamente falso; pues semejante doctrina, es manifestamente contraria á la determinacion del Santo Tribunal, impuesta en el indice de los libros prohibidos, donde dice: *Si andamus in virtute de Santa Obedientia, y no pena de excomunión, &c., que de aquí adelante ninguna se offenda á tener, ni leer libros de los prohibidos en este indice, ni de los comprendidos en las reglas generales de él.* Vide Moyan in Selatt. tom. 2, trat. 5, quaf. 10, §. 1, num. 9. *Sed sic est,* que

en la regla 10, del dicho indice, estan comprendidos dos libros de Autores Catolicos, que contienen alguna doctrina sospechosa, con o se ha dicho en el primer apartado: Luego es falsoísimo el decir, que tales libros podian retenerse, hasta ser expurgados.

De aqui es, que el que se hallare con algun libro que le prohibe, debe entregarlo á la Inquisicion, quando el Edicto manda que le entregue; y si no manda, que le entregue, si no que no le retengan, le podrán quemar, aunque lo mejor es bien pre entregarlos á la Inquisicion. Y aunque es verdad, que en todo rigor los manuscritos no son libros; pero en estas materias, por ser peligrosos, cuando se prohiben los libros, se ha de entender tambien prohibidos los manuscritos; como con el comun dice Lliberier num. 842.

299 Digo lo segundo; que esta condenacion no solo debe entenderse de los libros prohibidos, por contener alguna doctrina sospechosa, ó contra buenas costumbres; sino tambien de los que estan prohibidos, por tratar de la Astrologia judicialis, de fortalecimientos, adivinaciones, nigrimonias, hechizos, ó fechamientos embultos, porque tales libros están prohibidos en el indice del expurgatorio, regola 9. Luego no se pueden retener, y guardar los libros, que traen de estas cosas; sino que es preciso entregarlos á la Inquisicion. La misma digo de los libros que están prohibidos, por contener cosas arrojadas, que excitan, y incitan á lascivia, y temeraria. Aunque es verdad, que aqui no se condena la opinion de Carenna, apud Diana part. 10, trat. 12 refol. 48, que dice, que el que lee, ó retiene los libros prohibidos por ocasion de lascivia, no ha de ser denunciado á la Inquisicion, como nota sospechoso de heregia; pero yo pienso, que si la Inquisicion en los Edictos prohibe libros de esta calidad, debe ser delatado á la Tribunal, el que los invierte, ó leyere, y no los entregara; pues los Edictos que publica el Tribunal, es á fin de remediar los excesos contenidos en ellos; Luego si confiere el Edicto prohibicion de tales libros, debe ser delatado el que no los envege, ó los leyere, ó retuviere.

Y ademas, que nadie puede retener, ni leer los libros prohibidos, por pensar celo en si el perigro de pertenecer con ellos, que parece es el fin de la prohibicion; porque aunque sea probable, que callando el fin la ley, cessa su obligacion; pero esto le entiendo, quando cessa el fin total, y adecuado, no quando cessa solo el fin inadequado: *Sed sic est,* que no solo es fin de la prohibicion de los libros el que alguno se perturba con ellos, sino que tambien se hace celo en fin de castigar con esto el Autor, y en esto fuys; como dice Diana part. 6, trat. 6, refol. 49, luego porque el que tiene, ó lee los libros prohibidos, cessa el fin de pervertir, no por ello podria leerlos, ó retenerlos; pues no cessa todo el fin de la prohibicion, sino vano pericolo, es inadequado deella.

Ademas tambien, que no se podria retener los libros prohibidos, aunque esten en idioma, que no te

se entiendan, ni aunque se tengan para orinar de la tibieza, ni para pernortarlos con otros; como dice Luwhier tom. 1 num. 843. Y aun algunos Doctores, que califican el nombre, citan Lumbies ibidem, que no pueden los Mercaderes retener ellos libros, para rati-gatos, y dar recados en ellos; y me parece esto muy verdadero; porque en alguna hoja de aquellas puede ir alguna Proposition erronea, y dar en mano de algunas mayores, no sigue este dictamen non sciens, que le cita con los de Reginaldo, y Savio: Luego si en leer libros de Hereges prohibidos con tan grave censura, ay peridad de materia, tambien la avra en retener poco tiempo los libros prohibidos. Pero esto se ha de entender, como reteniendolos elle poco de tiempo, no soy peligro de leerlo.

300 Digo lo tercero; que en la retención de estos libros prohibidos ay peridad de materia; de modo, que si le retinen un dia, ó dos dias, no le será culpa grave; como dice Torrechila en sus Conjur. et. tratt. 9, num. 842.

TRATADO XVIII.

Y APENDICE I:

QUE CONTIENE POR ORDEN ALPHABETICO
todas las definiciones Morales:

Advertencia del Autor.

EN algunes impresiones, que sin noticia mia se han hecho en algunos Reynos, me han inferido al principio de la primera Parte de ella Práctica, vnos refutaciones, ó tómulos de definiciones, las cuales no son misas; y por si los Lectores desean definiciones, he querido poner aqui las que yo he trabajado, y las que he recogido de varios Autores; y las pondré por orden alfabetico, para que con mas facilidad puedan hallarla, quando se buscare alguna de ellas.

A

Abstinencia est virtus cupiditatis, & delectationis ordinatas ciborum refrenans.

2. Acolytus est protesta, quo Ordinarus in Acolyto potest portare candelabrum cum cero, & vroculos vacuos.

3. Adoracio est invocatio rei sacre, cuius interverit, & reverenter intendimus cogeri aliquem ad aliquid dicendum, vel favendum.

4. Adoracio est actus latriæ, quo Deo exhibetur cultus, follis ei debitus.

5. Adulterio est alieni thorii violatio, vel est accessus ad alienam.

6. Ayuno natural est perfectissima, & totalis abstinentia ab omni cibo, & potu, & medicina.

7. Ayuno Ecclesiastico, vnu es quadagesimal, y otro communis anno quadragesimal: est abstinentia à carnis, & lacteinis, & vna comeditio.

8. Ayuno canon est in quo licet velci lacteinis, & aliis, que non sunt carnes, in unica comeditio.

9. Ambicion est iordinatus appetitus honoris, & dignitatis.

8. Amicitia est virtus moralis, qua convenientes non habemus ad illos homines in dictis, & scitis.

9. Amor est actus piezatis, quo genitos, aliosque superiores speciali affectu prosequimur.

10. Apollasio est error hominis baptizati rebus in teo in toto contrario.

11. Assurgarión est contractus, quo quis alienae rei periculum in se sollicitum cum onere, cum compensandi, si pereat.

12. Atritus est dolor de peccatis assumptus preparatoriamente inferior, vel horrorem peccati, cum proposito non peccandi de cetero.

13. Avaricia est inordinatus appetitus divitiarum, vel bonorum temporalium.

14. Auditione de Missa est assistere praesentis littere ad Missa celebrationem interna anima intentionis, & corporis circumspicione externa.

B

15. Bautismo, seu definicio physica est abluti corporis exterior facta sub forma præscripta verborum.

16. Bautismus metaphysica est Sacramentum novæ legis institutum à Christo Domino, cauacitum gratia regenerativa.

16. Bestialidad est colitus cum individuo alterius speciei.

17. Blasphemia est verbum convulsi in Deum, vel sanctos, vna hereticis, yara uero hereticis: la hereticis est verbum convulsi in Deum, vel sanctos, continens aliquem errorem in Fide.

La hereticis est verbum convulsi in Deum, vel sanctos, nullum in Fide errorem continens.

18. Bula est diploma Pontificium, quo multa gra-

tix conceduntur sub onere certa elemosynæ in tubidum belli contra infideles exortata.

C

19 **C**ambio est traditio pecunie pro pecunia cum certo lucro ultra loren.

20 **C**alidad est virtus que afección, & inordinatum vitio moderatum circa delaciones veniales.

21 **C**enso est ius percependi anuum prouidem ex re, vel persona alterius.

22 **C**ensura à iure, quæ lata est per legem, seu statutum generale.

Censura ab homine, quæ lata non est per sententiam, seu statutum generale.

Censura lata est illa, quæ ipso facta per commissum ei minus incurrit, nulla expectata posteriori lenitatem.

Censura ferenda est, quæ non incurrit ipso facta, per ciminius commissum; sed expectari debet lenitatem iudicis.

23 **C**essatione à Divinis est pena imposta in Ecclesiis auerteretur ob enorme crimen, qua divina officia, & Missa celebratio prohibetur.

24 **C**essatione de materia est quando voti materia, vel hiura, vel confusa est.

25 **C**aracter est signum indeleibile in anima imprimatum in receptione Baptismi, Confirmationis, & Ordinis.

26 **C**aridad est actus voluntatis, quis diligitur Deus propter se, & proximus propter Deum.

27 **C**acion est leonis, & levis refectiuncula, ne potius noceat permisiva.

28 **C**ommódatio est liberalis concessio. vñus rei ad tempus determinatum, sive translatione dominij.

29 **C**ompagnia est doctum: vel plurimum convenienti honeste tractata, ad ubiorem quæsum, & communione suam.

30 **C**ompra est traditio preçij pro mercede.

31 **C**ommunac̄ion est substituto aliquo operi honesti loco illius, quod voto promissum erat, sub eadem obligatione.

32 **C**onciencia est iudicium rationis prædicione, diuersis quid faciendum sit, tanquam bonum, vel honestum, vel quid omittendum, tanquam malum, vel in honestum.

Conciencia speculativa est iudicium, quod universali docet, quod faciendum, vel omittendum sit.

Conciencia practica est iudicium, quod singulariter docet, quid hic, & nunc faciendum, vel omittendum sit.

Conciencia recta est iudicium distans rem veram.

Conciencia probable est iudicium, quod innititur rationabilis fundamento cum formidine.

Conciencia dudosa est iudicij, circa honestam, vel in honestum accus.

Conciencia scrupulosa est levius suspicio ex inanibus fundamentis putans peccatum esse, quod tale non est.

Conciencia erronea est iudicium distans rem falsam.

Conciencia erronea invincibile est illa, quæ vincit non potest.

Conciencia erronea vencible est illa, quæ vincit potest.

33 **C**onfusio est exterior peccati manifestatio verbis, vel signis facta notam legiū o Ministerio.

34 **C**onfirmacion (physice) est signatio homini baptizati facta in fronte ad Episcopum iuxta formam principiæ verborum.

Confirmacion (metaphysice) est Sacramentum novæ legis institutum à Christo Domino, causativum gratiae corroboratio.

35 **C**ontradiccio en general (en grado mas comun que la calida) est habitus virios, quo voluntas resistit passionibus conceputibilibus.

Contradiccio mens comus est meditatio appetitus venerei.

Contradiccio de virginis est abstinentia ab omni appetitu venereo licito, & illicito, præterito & presenti.

Contradiccio de casados est abstinentia ab actu venereo illicito, sed non à licito.

Contradiccio vidua est abstinentia ab omni actu illicito, & licito de præterito, sed non de presenti.

36 **C**ontrato est pactum, ex quo vnde clara que omnis obligatio: est: ex parte ex quo duas partes obligate manent ad impicandum item promulgando.

Contrato nominado est quod non habet speciale nominem, quo ab alijs distinguatur; & sanguine, do, & dies, facio, vt facias, facio, vt des.

Contrato nominado est quod habet speciale nominem, quo ab alijs distinguatur, como la compra, y venta, etc.

Contrato lucrativo est in quo ex una parte aliquis fit, altera nihil præstante, como la donacion, y promessa, & cõmodo, y precario.

Contrato onero est, in quo ex ambabus partibus aliquid pretitatur; como la compra, venta, mutuo, locatio, deposito, compagnia, censa emphysema, & juego.

37 **C**ontraccion perfecta est dolor de peccatis allungatus propter Deum iusme dilectum, cum proprieito non peccandi ex egero.

Contraccion imperfecta, vide Atritione.

38 **C**ontumelia est in iusta honoris dispinatio.

39 **C**uriosidad, est superflua diligentia circa res inutiles, vel illius circumstancias.

D

40 **D**annificatione iniuste est in proximi bona latio ex nostra actione, vel omis-

ione fecuta.

41 **D**efinition physice est oratio explicans essentiam rei per partes physicas.

Definition metaphysica est oratio explicans essentiam rei per predicata essentialia, seu Metaphysica.

E

Resumen de las Disiniciones Morales.

42 **D**egradacion est privatio executionis officiorum, & beneficiorum totaliter, & sine ipso restitutio. **I**degradacion real est privatio executionis, officiorum, & beneficiorum, & fori, & Canonis, solenniter facta.

Idegradacion, & deposition verbal est privatio executionis officiorum, & beneficiorum, sine tollentur, & retento privilegio fori, & Canonis.

43 **D**eposito est traditio talis ad custodiām, absque viu, vel pro pretio, vel sine illa.

44 **L**ege separatio est actus voluntatis, quo homo de promissa beatitudine disfidet.

45 **D**etraction, o misericordia est iniusta famé de dignatio.

46 **D**evocatio est voluntaria animi promptudo ad Dei cultum, & famulatum.

47 **D**icenato est potestas, qua ordinatus in Diaconum, potest publice cantare Evangelium, ministrare in Altar Galicem cum vino, & Patenam cum pane.

48 **D**icenzio est pars decima fructum, Ministris Ecclesiæ ob spirituale ministerium oblatæ.

49 **D**icenzo predial est decima pars fructum, quos terra producet, Ministris Ecclesiæ oblatæ.

50 **D**icenzo personal est decima pars fructum, qui ex hominis industria acquiruntur, Ministris Ecclesiæ oblatæ.

51 **D**icenzo mixto est decima pars fructum, parvum ex industria humana, partim à natura provenientum Ministris Ecclesiæ oblatæ.

52 **D**ispensacion est absoluta obligationis condonatio, y nomine Dei facta à legitimo superiorre.

53 **D**ivination est praedictio ope Demonis facta, circa res humano modo non cognoscibiles.

54 **D**ivocatio est legitima coniugium separatio quod thorum, & habitationem; auctoritate iudicis facta.

55 **D**onacion est datio liberalis.

56 **D**uelo est doctum (vel plurimum) certamen ex condicione, seu ex conventione luceptum.

E

57 **E**midia est tristitia de adulterio boni.

58 **E**mbarazos est mentis habetudo ex portu excessivo cauitate, qua homo ad tempus ratione privat.

59 **E**mployens est contractus, quo res immobiliis tradituri alteri, quo ad dominam tantum veile, cum oneri solvendi unum, & determinata penitentia.

60 **E**nredicho est censura Ecclesiastica privans Divinis officijs, aliquibus Sacramentis, Ecclesiastica testulatura, quatenus talis est.

61 **E**nredicho local est illud, quod immediate afficit locum.

Enredicho personal, quod immediate afficit personam.

F

62 **F**ama est opinio, seu bona estimatio de proximi excellentia.

63 **F**e est virtus supernaturalis, qua credimus veritates à Deo revelatas.

64 **F**elicitas est contractus, quo quid alienam oblationem incipit implendam; si debitor principalis non solvere.

65 **F**ornicacion simple est accessus soluti ad solitam.

For-

72. *Fortaleza*, est animi audacia ad aggredienda difficultate, & pericula superanda.

G

73. *Gratitud*, est virtus moralis, qua beneficia accepta recompensum, & pro eis aliud benefactori repondimus.

74. *Guerra*, est publica pugna Principis imperio, ad offensionem, vel defensionem incepta,

75. *Gala*, est ordinatus appetitus cibi, vel potus.

H

76. *Heresia*, est error pertinax hominis baptizatus i rebus Fidei ex parte contraria.

77. *Hypocresia*, est simulatio virtutis ad inanem gloriam captandam.

78. *Homicidio*, est ipsa facta hominis occisio.

79. *Honestas*, est exterior rectificatio alterius excellentie verbis, vel signis honorificis facta.

80. *Humildad*, est virtus, qua quis considerat suum debetum, & tenet le in infirmis, secundum modum suum.

81. *Hurtos*, est occulta rei alienae ablatio, invito rationabiliter Domino.

I

82. *Idolatria*, est quando oculus soli Deo debitus exhibetur creatori.

Idolatria material, est quando honor soli Deo debitus tribuitur creature, credens in ea nihil Divinum esse.

Idolatria formal, est quando cultus soli Deo debitus tribuitur creatori, credens in ea quid Divinum esse.

83. *Impedimento impidente*, est illud, cum quo, si matrimonium contractatur, est validum, seu illicitum.

Impedimento dirimente, est illud, quod matrimonium, si contrahitur, nec validum, nec illicitum est.

84. *Inchoatio*, est accessus inter consanguineos, vel affines intra quartum gradum.

85. *Indulgencia*, est gratia, qua certo aliquo opere iniuncto, pena temporalis pro peccato debita remittitur.

86. *Intencion*, est animus efficiendi Sacramentum iuxta ritum Sancte Romane Ecclesie.

Intencion actual, est illa, qua habetur, dum efficiuntur Sacramentum.

Intencion virtual, est qua praecisis effectuonem Sacramenti, continuaturque in medijs ad illud efficiendum ordinariis.

Intencion habitual, est qua praecisis effectuonem Sacramenti, interrupaque est alio medio ad Sacramentum non ordinari.

87. *Ira*, est inordinatus appetitus vindictae,

88. *Irregularidad*, est impedimentum canonicum, iusceptionem Ordinum sacerorum, & iusceptorum vium impediens.

Irregularidad ex delito, est qua impeccati penam aliquius imponitur.

Irregularidad ex defessa, est qua provenit ab aliqua deformitate naturae, vel operationis minus honestae.

Irregularidad total, est impedimentum canonicum, prius iusceptione oculum ordinum, & omnium iusceptorum viu.

Irregularidad parcial, est impedimentum canonicum, aliquius ordinis iusceptionem prohibens, vel aliquius susceptivum.

Defectus, de qua procede la irregularidad, son siete. Defectus naturali, ologuis, etatis, honestae, sanas, animis, corporis, & sacramentis.

Los defectos, que procede la irregularidad, son siete. Iteratio Baptismi, si quis censuratus actuus ordinis los lenitatem exercet: Ministrare tolerante in ordine non incepere, Mala ordinum incepito: Inulti multatio, vel homicidium: Quolibet enorme crimen publicum.

89. *Irritation*, est quando proximis robuste suffundatur, & veriundia; paceque, & leteniente conscientie privatur.

90. *Irritation*, est obligationis voti relaxatio.

91. *Irritation directa*, est obligationis voti relaxatio, facta à superiori virtute dominij in voluntatem subditi.

Irritation indirecta, est obligationis voti relaxatio, quia eius materia est in prejudicium partis.

92. *Jesofida*, est verborum, seu gellorum minus honestus vius ad ius excedendum.

93. *Jubilo*, est temerito penae temporalis pro peccato debitis & privilegiis dispensationi, communitandi, vel abolitione a censuris, iusta ipsius recipiuntur.

94. *Jurego*, est contractus, quo iudicantes pacifuntur, ut viator cedat, quod vterque depositat.

95. *Juracio temerario*, est firmus assensus de aliquo re mala ex iuribus fundamentis assumpitus.

96. *Juramento*, est invocatio divini testimoni in confirmationem alicuius rei.

Juramento affectorio, est confessatio, est invocatione divini testimoni in confirmationem alicuius rationis, vel presentis.

Juramento promissorio, est invocatione divini testimoni in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento exercitorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei.

Juramento confirmatorio, est invocatione divini testimoni in confirmationem alicuius rei.

Juramento exercitorio mixto de affectorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem rei presentis, vel praesentis.

Juramento mixto de exercitorio, y promissorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iudex, in confirmationem alicuius rei futurae.

Juramento mixto de exercitorio, y confirmatorio, est quando Deus invocatur ut iud

Tratado XVIII. Apéndice I.

Obediencia, est virtus, quæ promptum facit hominem ad impletendum mandatum superioris, ut tale sit, vel est virtus moralis, qua præcepta superiora adimplentur.

122. *Oblación*, est actus, quo res externas Deo offertur sine eam uniuersitate.

123. *Obra servil*, est ille labor, qui à servis committitur fieri solet.

Obra liberal, est ille labor, qui à liberis, non à servis fieri solet, vel aliter, est ille labor, qui potius mentis fatione, quam corporis exercetur.

124. *Observancia*, est virtus, qua homines aliquaque ratione antecedentes honore quoddam prosequimur.

Observancia de las fiestas, est cultus Deo exhibitus per auctoritatem Missæ, & abstinentia ab omni opere servili.

Observancia vanæ, vide vanæ observancia, nom. 173.

125. *Ocasión proxime*, est illa, in qua homo est in mortali periculo peccandi.

126. *Odio*, est velle aliquid malum, quia maluti illi sit.

127. *Ofrenda, u oblatio*, est quoddam libandum, Ministris ad Altare oblatum, ad suam conuentum sustentacionem.

128. *Orden (Physicæ)* est sacramentum novæ legis, institutum à Christo Domino, causativum gratiae potestivæ.

129. *Ostensio*, est ordo, in quo Ordinatus traduntur claves ad includendum indignos, & admittendos dignos in Ecclesiam, ad audiendum Missæ Sacrificium.

P

130. *Patience*, est animi tolerantia, qua in latitudine malis non irritantur.

131. *Pecado*, est transgresio legis, vel est recessus à regula divina.

O segn San Agustin, est dictum, factum, vel concupitum contra Legem Dei eternam.

Pecado original, est privatio iustitiae, ac sanctitatis, ex pacto cum adam hæc, omnibus eius posteris in sua conceptione transmissa.

Pecado actual, est voluntarius recessus à regula Divina, ab individuo homine personaliter adimplitus.

Pecado de omissione, est transgresio legis affirmativa.

Pecado de comisión, est transgresio legis negativa.

Pecado mortal, est quod occidit animam, cum priuata & superauaritia, que est gravis.

Pecado venial, est unipotio ad mortale, non tan-

tem occidit animam.

Pecado habitual, est macula in anima relicta ex praeterita commissione peccati.

Pecado actual (contrapuesto al habitual), est ipsa forma lis commissio peccati.

Pecados especiales contra Diós, sunt illa, que immidiate divinam charitatem ledunt: omnia tempore, que opponuntur virtutibus Theologicas, vel Religioni.

Pecados contra el proximo, sunt illa, que immediatè probitatem charitatem ledunt.

Pecados especiales contra el mismo peccante, sunt illa, que immediatè propriam charitatem ledunt.

Pecados capitales, sunt illa, ex quibus tamquam ex eisdie procedunt alia peccata actualia.

Pecados episcopales, sunt illa, que potius mentis delectatione compleantur, quam corporis, ut *Superbia, Avoritudo, rancor, & Accidia*.

Pecados carnales, sunt illa, que corporis potius, quam mensis delectatione complentur, ut *Luxuria, Ora Gula*.

Pecados contra naturam, est nonnaturalis visus concupiscentia.

132. *Pena civil*, est que homines pauci in temporalibus.

133. *Pena Ecclesiastica*, est que homines in spiritualibus pauci.

134. *Penitencia, en quanto virtud*, est virtus, qua preterita mala plangimus; vel piagendo iteum non contemnitamus.

Penitencia, en quanto Sacramento (Physicæ), sunt actus penitentis sub prescripta forma verborum, à Sacerdote iustificationem habente prolatas;

Penitencia (Metaphysicæ) est sacramentum novæ legis iustificationem à Christo Domino, causativum gratiae remittitæ peccatorum post Baptismum confirmationis (et secundum aliqus) vel in ipsius receptione.

135. *Peteza*, est animi tardium in exercitio virtutum.

136. *Perseverancia*, est operis incepiti seruitus usque in finem consumatur.

137. *Piedad*, est virtus moralis, qua parentibus caritas, & officium exhibetur.

138. *Policia*, est humani feminis effusio extra vas septem generavit.

139. *Precaria*, est liberalis concessio visus rei; quod visus Domino placuerit, sine translatione dō minij.

140. *Prenda*, est contra Christus, quod debitor dat creditori tem mobilem, vel immobilem, ut sit pro debito obligata.

141. *Presumpcion*, est qua homo nimis de die nascitur cordia confusus, opera penitentie non curat, vel est appetitus aggredendi aliquid sibi propriæ vitæ.

142. *Primitia*, est certa pars suorum Ecclesiæ oblatæ pro suis sumptibus, luxa locorum conlectuinem, & Canonum dispositionem.

143. *Prudicidad*, est immoderatus, seu ex-

Resumen de las Distinciones Moraes.

cessibus usus bonorum temporarium.

144. *Promise*, est gratuita rei oblatio in futuros.

145. *Prudencia*, est recta ratio agibilium: *Philosophia, Ethicus*, op. 5.

Prudencia Nouissima, est illa, qua homo regit se ipsum.

Prudencia Polycrifica, est illa, qua multitudine gubernatur.

146. *Pudicia*, est virtus venerea delectationes effusæ, in oculis, tactibus, amplexibus, & appetibus.

R

147. *Rapiña*, est iniusta rei alienæ ablatio, vieniente, & tentente domino.

148. *Repto*, est abducens feminæ (virgines, vel corruptores) per vim de uno loco in alium, causa libidinis captandi.

149. *Reato*, est effectus ex peccato relictus, quo peccator ligatus manet aqua. Deinde solvendi delicti sui personam.

150. *Reverencia, y re/peto*, est cultus exterior, quo profiteretur superioris exercitium, tenui dignitatem.

151. *Religio*, est virtus debitus cultum Deo exhibens.

152. *Reservacion de casos*, est subtilatio iustificationis, circa solutionem aliius casus.

S

153. *Sacerdotio*, est potestas, per quam ordinatus in Sacerdotem, potest consecrare Corpus, & Sanguinem Christi Domini, & abulvere à peccatis.

154. *Sacramento en comun*, est signum sensibili, & practicum rei luci, & significans nos.

Sacramento tantum, est quod significat, & non significans.

rex tantum, est quod significat, & non significans.

Sacramento de vivis, est quod causat per se secundam gratiam, & per accidentem potest causare pietatem.

Sacramento de muertos, est quod per se causat primam gratiam, & per accidentem potest cauare decudam.

155. *Sacrificio*, est mortatio alicuius rei, facta in honorem supremæ excellentiae cum debita solemnitate. Vel est oblatio rei consilio is, à legitimo Ministerio Deo facta per realem mortisrationem, ad testamendum supremum illius dominium, & nostram subiecctionem.

156. *Sacrilegio*, est quilibet actus luxurie, quo visus vorax votum calitatis. Vel est violatio alicuius lacri.

Sacrilegio real, est violatio rei lacri.

Sacrilegio personal, est violatio personæ lacri.

Sacrilegio local, est violatio loci lacri.

157. *Satisfacion*, est operis à confessio in aucti*ti* in personam peccato cumulta impliatio.

158. *Siglo*, est incipit penitabilis, & triduuma obligatio facienda, quæ in confessione audiuntur circa absolutionem Sacramentum alterum.

159. *Simonia*, est audiosa voluntas eminal, vel vendendi pietatis temporali rem spirituale, vel spiritualem annexam.

Simonia mental, est quando intendunt pietatis temporalis aliquam spirituale; id tamen nodum in pietatis est adiunctum.

Simonia conventional, est contractus, quo pacificare de re spirituali pro temporali, sine reali traditione alius virtus.

Simonia real, est traditio rei temporalis pro spirituali vi anterioris pacti facta.

Simonia pura mental, est quando lucris pro pietatis temporali intendunt aliquod pietuale, quin pro aliqua parte aliquod conventionis expellunt.

Simonia mixta mental, y conventional, est quando ex una parte expellunt et pietatis dandi pietuale pro temporali; & ex altera parte nihil est dictum, nec factum.

Simonia pura conventional, est quando solum pietatis factum pietatis redendi spirituale pro temporali, quin ex aliqua parte aliquod si datum.

Simonia mixta conventional, y real, est quando ex acceptum spirituales, & ex alia nota est datum temporalis vel econtra.

160. *Sobriedad*, est appetitus inordinatus propriæ excellentie.

161. *Sobriedad*, est virtus excessum vicii corrigens, he pte eius omnicitate rationis visus privetur.

162. *Sodomia*, est coitus inter personas claudem sexus.

163. *Sospicchia*, est assensus inchoatus cum formidine contrarie partis.

164. *Subdiaconato*, est potestas, per quam ordinatus in Subdiaconum, potest publicè canticare Epistolam, & ministriari in Altari Calicem vacuum, cum Patria etiam vacua.

165. *Subfinacion*, est iustitia de proximo, natiibus alteriore signo facta.

166. *Superficcion*, est falsa religio, indebitum cultum exhibens.

167. *Suspension*, est censura Ecclesiastica, privans receptione Ordinis, vel Beneficij, vel Officij Ecclesiastici, scilicet coram visu.

Suspension del Orden, est que privat receptione, vel visu illius.

Suspension ab Officio, est que privat receptione, vel visu Officii Ecclesiastici.

Suspension de Beneficio, est que priva suscepione, vel visu vel fructibus Beneficij.

Suspension total, est que privat ab Ordine, Officio, & Beneficio.

168. *Susurracion*, est occulta oblatione contra proximum eo animo dicta, ut oratur discordia interamicos.

Tratado XVIII. Apéndice I.

T

169 **T**emplag, est virtus, qua moderatur appetitus circa delectabilita*te* con*sum*ptuum, & gaudium, prout recta ratio dictat.

170 *Tentación de Dios*, est dictum, vel factum, quo quis explorat, num Deus sit potens, sapiens, misericors, vel habeat talen*te* perfectionem.

171 *Tonsura*, est dispositio ad Ordines, qua tonsuratus fit Clericus, capax Beneficii Ecclesiastici, & gaudet privilegio fori, & Canonis.

V

172 **V**anagloria, est cupiditas inanis astimationis.

173 *Vanaobservancia*, est tacita dæmonis invocatio, dum nemp̄ aliqua media assumuntur, ad intendendum finem inefficacia.

174 *Venganciudicial*, est virtus moralis qua Iudex servato iustitia ordine, mala culpe punit malis penas.

175 *Venta*, est traditio mercis pro pretio.

176 *Verdad, & veracidad*, est virtus moralis, qua verbis exprimitus id ipsum, quod mente conceputum habemus.

177 *Vicio*, est promptudo, seu facilitas ad peccatum, ex coniunctidue repetitionis peccatorum procedens.

178 *Virtud* (según el Filósofo Aristoteles, Ethic. cap. 4.) est habitus electivis in mediocritate consistens; (y segun San Agustin lib. 2. de liber. arbitrii.) est qualitas mentis, qua recte vivitur.

Virtudnatural, est, que perficit hominem in suo effe*naturali*.

Virtud sobrenatural, est, que perficit hominem in ordine ad gratiam, & gloriam acquirendam.

Virtud infusa, est, que à Deo in animam hominis communicatur.

Virtud adquisita, est, que ex repetitione actuauit bonorum in anima generator.

Virtud Teologica, est, que tendit in Deum, & cum habet pro immmediato obiecto.

Virtud Moral, est, que ordinatur ad mores hominis recte componendos.

Virtudes Cardinales, sunt ille, in quibus quasi in cardine, & sacerdimento, stabiluntur morales.

TRA-

179 *Vnion extrema* (*Physicæ*) est vincio hominis infirma facta à Sacerdote sub prescripta forma verborum, (*Metaphysicæ*) est Sacramentum Nova Legis, institutum à Christo Domino, causarum gratia temeris relickuarum peccatorum.

180 *Voluntario*, est quo procedit à voluntate, prævia cognitione.

181 *Vomitio*, est elecio cibi, aut porus est stomacho.

182 *Voto*, est promissio deliberata, Deo facta de meliori bono.

Voto absoluto, est quod sit sine villa condicione.

Voto condicionado, est quod sit dependenter ab aliqua condicione.

Voto falso, est promissio Deo facta, & ad Ecclesiæ acceptata, & in persona alicuius Prelati recepta.

Voto simple, est promissio deliberata, Deo facta de meliori bono, sine externa Ecclesiæ acceptatione.

Voto real, est promissio deliberata, Deo facta de aliquo hominē actione, vel de cessatione ab aliquo commodo nature.

Voto mixto, est promissio deliberata, Deo facta de re, & de actione hominē.

Voto perpetuo, est promissio Deo facta de meliori facta pro toto virte spatio.

Voto temporal, est promissio deliberata, Deo facta de meliori bono, ad tempus determinatum impleenda.

Voto total, est promissio deliberata, Deo facta de omni meliori bono, contento in aliqua materia.

Votoparcial, est promissio deliberata, Deo facta de aliqua parte materiae melioris boni.

183 *Vota*, est lucrum ex mutuo.

Votopolida, est lucrum proveniens, non est lucro formalis, te ex alio contractu, in quo virtualiter includitur mutuum.

Votomanifesta, est lucrum proveniens ex formalis, & expresso contractu mutui.

Votamental, est quando datur mutuum sine pacto exteriori luci, sed retenta spe ipsius loci in animo pactati.

Votoreal, est quando intervenit in mutuo pactu expressum, vel tacitum, signis, vel rebus manu*te* festis.

TRATADO XIX.

APENDICE II.

SUMARIA NOTICIA, Y COMPENDIOSA EXPLICACIÓN de las veinte Excomuniones, que se contienen en la Bula de la Cena.

I.

Advertencias generales acerca de la Bula.

A Todos los Confesores es precisa la noticia de las Excomuniones referidas en la Bula de la Cena. Lo primero, porque así se manda expresamente en el texto de dicha Bula, por estas palabras: *Caserum Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, aliique locorum Orānarij, necnon Clericos, eamque Curam uniarum exsurgentis, ac Presbiterij faciat, & quorūvis Ordinum Regularis, ad audiendas peccatorum confessiones, quavis autoritate acceptas, transiumpet præsentium litterarum penes se habebant, eisque diligenter legere, & percipere studeant. Lo otro, porque siendo relevada al Sumo Pontífice dichas excomuniones, y no teniendo los Confesores jurisdiccion para absolver de ellas, es preciso saberlas, para que no dé la absolución ignorantemente al Penitente, que por aver incurrido en alguna, esté incapaz de ser absuelto; aunque algunos Doctores eculianos de culpa grave al Confesor, que no tiene copia, ó transiunto de dicha Bula, mas no le escalan, si no sebe su contenido; como lo pide vñ en Bonacina tom. 3. disp. 1. q. 6. l. 2. p. 1. 7. num. 4. y 5. Y por otra causa he querido añadir aquí en Sumaforma de las sobre-dichas excomuniones, explicandolas brevemente con algunas Notas:*

2. Esta Bula se llama Bula de la Cena del Señor, porque su publicacion se haze en Roma en el Jueves Santo, que es la Feria quinta en *Cena Domini*. La materia de dicha Bula son las centuras en ella contenidas, y referidas al Papa; y aunque muera el Pontifice, no cesla su obligacion; ni aunque se lean todos los años, se multiplican las centuras, fino que las veinte, que se publican este año, se renuevan; ó publican nuevamente el año siguiente. No ligan éstas excomuniones a los Infieles, porque no son subditos de la Iglesia; pues no han entrado á ella por la puerta del Santo Bautismo; mas comprende á todos los Christianos, aunque sean Hereges, Cismáticos, ó Apostatas.

3. No incurren en estas centuras los que tienen ignorancia de ellas, según lo que dice en la 1. part. de esta Práctica, trat. 5. cap. 6. num. 40. pag. 48; donde nota de qué calidad ha de ser la ignorancia, para que escape de incurir en dicha pena. La milaga doctrina se puede

ver en dicha 1. part. trat. 6. cap. 8. part. 8. num. 98. pag. 7. y en el trat. 1. 1. q. 1. num. 7. pag. 95. Ni tampoco se incurre en alguna de las; si la culpa a que están anexas no fuere mortal, ó por falta de deliberacion, ó por paridad de materia; tampoco se incurra en alguna de dichas centuras, quando el pecado fuere solamente interno. La razón de lo primero es, porque la pena, y la culpa, son correlativos, y han de tener proporción: Aquí, cada una de las excomuniones della Bula son pena grave; luego para que le incurran es necesario que la culpa sea mortal. La razón de lo segundo es, porque la Iglesia no caliga con las penas lo que no conoce: Aquí, no conoce de los actos meramente internos; luego no caliga con las penas de estas centuras los actos meramente internos.

4. Ningun Confesor particular puede absolver, sin especial privilegio, de calo alguno, ni cedula de las contenidas en esta Bula; y si lo hiziere, sera nula la absolución; y qualquiera Confesor que tiene especial privilegio presumere absolver de alguna de dichas excomuniones, incurre en excomunione; como dice la misma Bula, por estas palabras: *Quod si forte aliquis contra tenorem præsentium talibus excommunicatione, & anathemate laqueatis, vel con aliis, absolucionis beneficiis impende de facto præsumperet, eos excommunicationis sententia innodamus. Mas advertirlo lo primero, que legui la palabra præsumperet, de que le vñ en el texto, solo incurre en ella excomunione el Confesor, que sabiendo no puede absolver en dichas centuras, absuelve de ellas; y así no incurra en dicha excomunione el que absolviere con ignorancia, aunque sea craso, ó tupsia; como con Sanchez, Avila, y otros, en la Bonacina tom. 3. disp. 1. q. 6. l. 2. p. 1. 3. num. 4. Advertirlo lo segundo, que la excomunione que incurre el Confesor, que tiene especial privilegio absolver de alguna de las centuras de la Bula de la Cena, no es televada; como con Navarro en la Villalobos en la Suma, tom. 1. trat. 17. disp. 2. 1. num. 17.*

5. He dicho, que incurse en excomunione el Confesor que presumiere absolver de las centuras de la Bula de la Cena, sin especial privilegio; porque si lo tuviere, ninguna culpa, ni pena incurrirá; y en la Bula de la Santa Cruzada se concede facultad para absolver una vez en la vida; y otra en el articulo de la muerte, de todas las centuras contenidas en la Bula de la Cena, excepto el crimen de la herejia;

O 2